

JOURNAL OF SOCIAL AND HUMANITIES SCIENCES RESEARCH

Uluslararası Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırma Dergisi
Open Access Refereed e-Journal & Refereed & Indexed

Article Type Research Article Accepted / Makale Kabul 24.02.2019
Received / Makale Geliş 27.11.2018 Published / Yayınlanma 25.02.2019

BELEDİYELERİN SOSYO-KÜLTÜREL HİZMETLERİNDE SİVİL TOPLUM KURULUŞLARININ ROLÜ

THE ROLE OF CIVIL SOCIETY ORGANIZATIONS IN SOCIO-CULTURAL SERVICES OF MUNICIPAL MUNICIPALITIES

MBA Mesut DÜNDAR

T.C. İstanbul Esenler Belediyesi, Sosyal Akıl Derneği, Yönetim Kurulu Başkanı, İstanbul /
TÜRKİYE, ORCID ID: 0000-0003-2995-8055

ÖZET

Bu çalışma belediyelerde sosyo-kültürel hizmetlerin gerçekleştirilmesinde sivil toplum kuruluşlarının rolünü incelemek amacı ile yapılmıştır. Belediyeler, ulusal sınırlar içerisindeki toplumların, ortak ve yerel gereksinimlerini gidermek için kurulan yapılar olmaktadır. Halkın ihtiyaçlarını gidermek için oluşturulan belediyeler, hukuk sistemi içerisinde meydana gelmiş anayasal kuruluşlar olarak nitelendirilmektedir. Bu nedenle, mahalli idarelerin içeriği, belediyeleri sosyo-kültürel anlamda gerçekleştirdiği hizmetler, sivil toplum kuruluşları, sosyal belediyeçilik, vb. konular analiz edilmiştir. Böylece çalışmada belediye tarafından uygulamaya konan sosyo-kültürel hizmetlerin etkinliklerinin, sivil toplum kuruluşlarının da desteğinin alınarak bölgenin gelişimine katkı sağlayabileceği açısından öneriler geliştirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Belediyeler, Hizmetler, Sivil Toplum Kuruluşları.

ABSTRACT

This study was carried out to investigate the role of civil society institutions in the realization of socio-cultural services in municipalities. Municipalities are the structures established to meet the common and local requirements of the communities within the national border. The municipalities established to meet the needs of the people are considered as constitutional institutions that have occurred within the legal system. For this reason, the content of local administrations, the services of municipalities in socio-cultural terms, civil society organizations, social municipalities, etc. The subjects were analyzed. Thus, in the study, suggestions were developed in order to contribute to the development of the region by taking the support of the socio-cultural services implemented by the municipality and the civil society organizations.

Key Words: Municipalities, Services, Civil Society Foundations.

1. GİRİŞ

Belediye ve Sivil Toplum Kuruluşlarının temel amacı, halkın yaşam şeklini modern değerlere göre iyileştirmek, refah seviyesini arttırmak olarak ifade edilebilir. Belediyeler, ulusal sınırlar içerisindeki toplumların, ortak ve yerel gereksinimlerini gidermek için kurulan yapılar olmaktadır. Bölge halkının sosyal gereksinimlerinin belirlenmesinde ve karşılanmasında belediyeler, merkezi yönetime oranla daha elverişli konumda yer almaktadır. Etkili bir belediye yönetimi, uygulamalarında şeffaflık sağlayan, hizmetlerinde memnuniyeti oluşturan ve katılımcı yönetim algısını yerleştiren yönetim olmaktadır. Bundan dolayı belediyelerin hizmet üretiminde, gruplara sosyal yardım ve hizmetin sunulmasında, anayasal ölçüde sosyal devlet fonksiyonlarının gereği olarak anlatılmaktadır. Halkın ihtiyaçları bölgenin niteliklerine göre çeşitlilik arz etmekte ve halkın temel ihtiyaçlarından biri de sosyo-kültürel hizmetler olmaktadır.

Belediyelerin sosyal yardım ve hizmetleri, yoksun durumda bulunan gruplara destek sağlarken, sosyo-kültürel hizmet yönüyle de mahalli alanda gereksinim duyulan sosyal içerikli hizmetleri kapsamaktadır. Sosyal yardım ve hizmet anlayışı, sosyal belediyeçilik kavramı ve devletlerin sosyal politikalar üretimi ile meydana gelmiştir. Sosyal belediyeçilik kavramı ise, en belirgin olan belediyeçilik yaklaşımlarından biri haline dönüşmüştür. Belediye kurumları; geleneksel hizmetlerine ilave olarak, yerel topluluğun

kişisel ve grup gereksinimlerini çözmeye hususunu da belediyeçilik vizyonunun temel unsuru haline getirmiştir. Bu yaklaşımdan dolayı belediyelerin sosyal hizmet alanında sorumluluk üstlenmelerinin, varlık sebebi ve demokratik yapısının da gereği olduğu bilinmektedir. 5393 sayılı Belediye Kanunu ve 5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu, belediyelere sosyal belediyeçilik bakımından geniş yetki ve görev vermektedir.

Belediye düzenlemelerinin, geliştirilen kanunlarla birlikte sosyal belediyeçilik yasal altyapısının yeterli hale geldiği söylenebilir. Sosyal hizmet kavramı, kişilerin, ülkenin genel şartları içinde insan haysiyetine yakışır biçimde hayatlarını sürdürecekleri ortamın sağlanması olarak tanımlanmaktadır. Sosyo-kültürel hizmetleri belediyelerle beraber sürdüren bir diğer kurum ise; Sivil Toplum Kuruluşları olmaktadır. Benzer amaçları taşıyan grupların, ortak fikirleri doğrultusunda, devlet etkisinin ve denetiminin dışında gelişen kurumlara STK denilmektedir. Belediyeler ve STK'lar aynı amaç doğrultusunda yerel yönetimlerin de desteğiyle birlikte sosyal hizmet sunmaktadırlar. Yalnız, belediyeler, STK'ları tehdit unsuru olarak değil, yardımcı kuruluşlar olarak görürse faydalı çalışmalar meydana gelmektedir. Bununla beraber sosyal hizmetlerin gerçekleşmesinde, halkın bilgisini, deneyimini ve becerisini harekete geçirmekte belediyeler, STK'lardan destek almaktadır.

2. MAHALLİ İDARELER

Mahalli idareler; 1982 Anayasası'nın 2. Bölümünde, yürütme başlığında, İdarenin Kuruluşu kenar başlığı içerisinde 127. maddede tanımlanmıştır. Belediye, köy veya il halkının mahalli ortak ihtiyaçlarını gidermek üzere mahalli idareler meydana gelmiştir. Bu idareler, temelleri ve karar organları kanunla çizilen, seçmenler tarafından meydana gelen kamu tüzel kişileri olmaktadır. Mahalli idarelerin kuruluşu, yetkileri ve görevleri, yerinden yönetim ilkelerine göre kanunla düzenlenmektedir. Bölgenin bütün ihtiyaçlarını en yakın açıdan tanıyan halka, mahalli idareler olmaktadır (Orhan, Arslan ve Eti, 2017: 140).

Mahalli idarelerin, modern yaklaşımlar bakımından, toplum hayatı içerisinde kamu hizmetlerinde, devlet işlevinin yetersiz olmasının sonucu olarak geliştiği bilinmektedir. Diğer bir tanımla, hizmetin iletilmesi işleminde devletlerin yetersiz kalması ile, devlet; görevlerinin bir kısmını mahalli idarelere devretmektedir. Yani mahalli idarelerin sağladığı hizmet türleri ve önemi devletin yetersizlik düzeyiyle ilgili olmaktadır. Devletin görevlerini mahalli idarelere devretmesiyle birlikte, mahalli idareler hizmetlerini, merkezi yönetimlerin dışında gerçekleştirmektedir. Asıl amaç ise, yerel toplulukların ortak ihtiyaçlarını karşılamak için mahalli idarelerin oluşturulması gerekmektedir. Oluşturulan mahalli idareler karar organlarının halk tarafından seçildiği, özerk ve demokratik yönetim kademeleri olmaktadır. Kamu hizmetleriyle bağlantılı sosyo-kültürel faaliyetler de mahalli idarelerin temel işlevleri arasında yer almaktadır (Mutlu, 2006: 26).

3. BELEDİYELER

Belediye yapısının tanımı ve kapsamı için, diğer ülkelerdeki uygulamalara baktığımızda farklılıklar önem arz etmektedir. Avrupa ülkelerinde belediyeler daha fazla yetkiyle donatılmakta ve adem-i merkezîyet söz konusu olmaktadır. Avrupa ülkelerinde belediye, bölgenin çevre koşullarına, kültürel unsurlarına, etnik, ekonomik ve yönetim durumuna göre şekil almaktadır. Merkezi yönetim birimlerinin denetiminde olan belediye merkez yönetimini rahatlatan bir kurum olmaktadır. Böylece, belediyeler bürokrasiyi azaltmakta, görevlerini ve hizmetlerini daha kolay ve hızlı gerçekleştirmektedir. Bundan dolayı, hizmetlerin verimli şekilde üretilmekte olduğu ve insanlara rahat ulaşan bir belediye yapısı söz konusu olmaktadır (Genç, 2009: 60).

Belediyelerin, hizmet yelpazesinde gelişme ve çeşitlenme olması, yerel halkın ihtiyaçlarının belirleyici rol oynadığını ifade etmektedir. Görev genişlemesinden dolayı, belediyenin sağladığı hizmetlerin daha çok sosyal boyuta dönüştüğü bilinmektedir. 5393 sayılı kanun, yerel sahada, müşterek ve mahalli birincil hizmetler birimi olarak belediyeleri göstermektedir. Kanunda; yerel alanda ihtiyaç duyulan mahalli ve müşterek özellikli hizmetin, belediyelerin sorumluluğuna verileceği belirtilmektedir. Kanun, belediyelere geleneksel hizmet yanında sosyal ve kültürel hizmetlerin yürütülme konusunda da gereken alt yapıyı sağlamaktadır. Şöyle ki; kanununun 14. maddesinin 1. fıkrasının a bendinde belediyelerin hizmet alanı belirtilmektedir. Bununla beraber, kentsel altyapı, çevre ve çevre sağlığı, zabıta, itfaiye, temizlik ve katı atık, kurtarma ve ambulans, coğrafi ve kent bilgi sistemleri, acil yardım bu hizmetlerden

bazıları olmaktadır. Kanunda belirtildiği üzere, Büyükşehir ve nüfusu 50 bini geçen belediyeler için; kültür ve sanat, gençlik ve spor, nikâh, sosyal hizmet ve yardım, meslek ve beceri kazandırma, turizm ve ekonominin geliştirilmesi gibi hizmetler sayılmaktadır (Aygen, 2014: 19).

Bölge halkının sosyal gereksinimlerini belirlemede ve gereksinimlerin karşılanmasında merkezi yönetime oranla belediyeler daha elverişli olmaktadır. Merkezi yönetimin ve belediyelerin hedefleri, sosyal politikalarda ise çoğu zaman benzerlik taşımaktadır. Ancak belediyelerin aksine, merkezi yönetimin sosyal politikalarda kamu çerçevesini belirleme işlevi de bulunmaktadır. Belediyelere oranla, ekonomik ve sosyal gelişmelerden dolayı merkezi yönetim, halkın beklentisini karşılamada zorluk çekebilir. Bundan dolayı da etkili ve verimli hizmet anlayışında merkezi yönetim, işlevini gerçekleştirme konusunda yetersiz kalmaktadır. Yetersizlik durumlarından dolayı merkezi yönetimlerin, sosyo-kültürel işlevlerini belediyelere bırakması gerekmektedir. Çünkü belediyeler, hizmet sağlama noktasında ön plana çıkmakta ve yerel halka daha yakın durmaktadır (Örenç, 2015: 18).

3.1. Belediye ve Sivil Toplum Kuruluşları Kapsamında Sosyo-Kültürel Hizmetler Kavramı

Sosyo-kültürel hizmetler kavramı, kişilerin ülkenin genel şartları içinde, insan haysiyetine yakışır biçimde hayatlarını sürdürecekleri ortam sağlamayı tanımlamaktadır. Sosyo-kültürel hizmetlerin kapsamı çok geniş olmakla birlikte, sosyo-ekonomik problemlerin de çözülmesine yardımcı olmayı amaçlamaktadır. Ekonomik problemlerin çözümüne yardımcı olan sosyo-kültürel hizmet, siyasal ve ekonomik açıdan gelişmelerin, küreselleşmenin etkisiyle STK ve belediyelere olan yansımaları olmaktadır. STK ve belediyelerde ekonomik gelişmelerin küresel hal alması, sosyo-kültürel hizmetler ile ilintili olmaktadır. Sosyo-kültürel hizmetlerin küresel düzlem içinde değişimi yerel yönetimlerde belediyelerin ve STK'ların birlikteliğini gerektirmektedir (Çelik, 2014: 1).

3.2. Sivil Toplum Kuruluşları

Sivil Toplum Kuruluşları, benzer amaçları taşıyan grupların ortak fikirleri doğrultusunda, devlet etkisinin ve denetiminin dışında gelişen kurumları ifade etmektedir. Diğer bir tanımla, STK'ların gönüllülük temeline dayandığı, kişinin rızası ile gelişen bir alan olduğu bilinmektedir. Böylece, sivil toplum alanları, STK'ların da faaliyet sahasını meydana getirmektedir. Yapılan tanıma göre, devletin iradesiyle sivil toplum oluşmayacağı için, siyasi teşkilatlar STK olarak tanımlanmamaktadır. STK'ların, siyasi teşkilatlanmadan ayrılan en belirgin özelliği, siyasi yönetime hiçbir nedenle bağlı bulunmamasıdır. Bundan dolayı, siyasi güçlerin ve yönetimin denetimi dışında bulunan alanlar, sivil toplumun egemenliği altında bulunmaktadır. Siyasi güç ve yerel yönetimler de STK niteliği taşımamaktadır. Çünkü yerel yönetimlerin; çalışma alanlarını ve denetimlerini devletin kendisi belirlemektedir (Karabağ, 2002:142-143).

Sivil Toplum Kuruluşları, ülkenin toplumsal ve iktisadi sorunlarını gündeme alıp, çözümü için uğraşmaktadır. Böylece, devlet vesayeti altında bulunmayan, yapılanmalarını ve faaliyetlerini gerçekleştiren ve devlet politikasında gidişatı etkileyen STK'lar ülkeleri için değer kazanmaktadır. Diğer bir açıdan, STK'lar, farklı fikirlere saygı gösterme hususuna dikkat çekerek, ülkelerinin demokratikleşmesi yolunda emek sarf edebilir. Ulusal sınırlarda olduğu kadar uluslararası alanlarda da, ülke ilişkilerinin derinleşmesine, tanıtımına ve olumlu imaj algısına katkıda bulunabilirler (Akçadağ, 2010: 12-13).

Vakıf ve lonca örgütlenmeleri ile tarihsel bakımdan Sivil Toplum Kuruluşları; belediyelere göre çok daha köklü kurumlar olmaktadır. Türkiye'de STK'ların önemli tarihi ve kurumsal altyapıyı barındırdığı bilinmektedir. Değişen toplumsal yapı ve hizmet anlayışı ile Sivil Toplum Kuruluşları ve belediyelerin sürekli geliştiği bilinmektedir. Belediye ve sivil toplum arasındaki ilişkilerde; yerel yönetimlerin reformu ve küreselleşme etkili olmaktadır. Böylece, iç dinamiklerin ve küreselleşmenin etkisiyle, belediye ve sivil toplum arasındaki ilişkinin gelişmiş bir seviyeye ulaşması beklenmektedir. Yalnız gerçek uygulamalarında belediye ve Sivil Toplum Kuruluşları arasında önemli mesafelerin olduğu görülmektedir. Mevzuat içerisinde, belediye ve STK ilişkilerini sınırlayıcı ve yasakçı çok fazla madde bulunmaktadır. Belediyelerin ve STK ilişkilerinin daha çok geliştirilmesi için mevzuatın tekrar düzenlenmesi gerekmektedir (Gündüzöz, 2012: 166).

Dünyada ve Türkiye’de Sivil Toplum Kuruluşları, farklı adlarla tanımlanmış ve Türkiye’de etkili bir unsur haline gelmiştir. Etkili olmasının yanı sıra; yasama, yürütme, yargı ve medya sektöründen sonra STK’lar beşinci güç olarak tanımlanmaktadır. Öyle ki STK’lar, kamusal ve özel kesimlerden sonra üçüncü sektör olarak tarif edilmektedir. Dolayısıyla; yerel yönetimler, birtakım hizmetlerin gerçekleşmesini STK’lar ile sağlamaktadır. STK’ların sağladığı yardımlar göz önüne alınırsa, halkın bilgisinin, deneyiminin ve becerisinin harekete geçmesinde de önemli olmaktadır. Böylece STK’lar yerel yönetimler, meslek kuruluşları, sendikalar, kooperatifler, dernekler ve gönüllü kuruluşlarla iş birliği yürütebilmektedir. Çevreyi koruma, çevresel etkinin değerlendirilmesi, yazılım programlarının hazırlanması, büyük kamu projelerine danışmanlık gibi alanlarda da STK’lar faaliyetlerini gerçekleştirebilir (Ankara Ticaret Odası, 2004: 26).

3.3. Sosyal Belediyecilik

Sosyal belediyecilik kavramı, sosyal devlet ilkesinin belediyelere yansımış şekli olup, sosyal politikalara belediyelerin dahil olmasını kapsamaktadır. Bu belediyecilik anlayışı, sosyal devletle uzaklaşma aracı olmamakta, devletin yükünü sosyal hak anlayışıyla hafifletmektedir. Bundan dolayı sosyal belediyecilik, yerel otoritelere sosyal alanda planlama ve düzenleme yetkisi veren bir anlayış olmaktadır. Sosyal hak yaklaşımına göre, kamu harcamalarının genel itibarıyla sosyal yardımların gerçekleştirilmesi için yönlendirilmesini ifade etmektedir. Sosyo-kültürel faaliyetlerin hayata geçmesi için gerekli yatırımların yapılması ve toplumda sosyal adalet ve güvenliğin güçlendirilmesine yönelik model olarak algılanmaktadır. Bu bağlamda, sosyal belediyecilik anlayışını, sosyalleştirme, mobilize etme, yardım etme ve yatırım olmak üzere dört ana işlevi sayılabilir. Toplumun bütün grupları dahil olmak üzere sosyal belediyecilikte yansız hizmet verilmektedir. Bundan dolayı gelişen belediyeler, geleneksel hizmetlerle yetinmeyerek, sosyal belediyecilik alanına giren, sosyal hizmet ve yardım sunmaktadır (Çelik, 2014: 1).

Halkın sosyo-kültürel hayatına katkı sunan, görev ve sorumluluklar alan hizmetler ve yönetim bütününe sosyal belediyecilik, denilmektedir. Sosyal belediyecilik, mahalli idarelere sosyal alanda düzenleme işlevinin verildiği; sosyal alanda kamu harcamalarının sağlandığı anlayış olmaktadır. Sosyal belediyecilikte, kamu harcamaları; sağlık, konut, çevre ve eğitimin korunmasını kapsamaktadır. Sosyal amaca yönelik olarak; işsizlere ve kimsesizlere yardım, dayanışma ve sosyal entegrasyon tesis edilebilir. Sosyo-kültürel etkinliklerin gerçekleşmesi için alt yapının ve yatırımların, sosyal belediyecilikte bilinçli politikalar üretilmesi gerekmektedir. Diğer bir açıdan sosyal belediyecilik, toplumda zayıflamış olan güvenlik ve sosyal adalet kavramlarını güçlendirmektedir(Kaya ve Şentürk, 2007: 37-38).

Sosyal belediyeciliğin kapsamında, yerel yönetimlerin sosyal hizmet birimleri aracılığıyla hizmet sunabilir. Bakım ve korumaya ihtiyaç duyan aileler, işsizler ve muhtaç yetişkin grubu, kimsesiz çocuklara hizmet sosyal belediyecilik anlayışında başta gelmektedir. Diğer bir yandan, toplumsal yaşama katılmayan kronik ve ruh sağlığı bozuk kişilere, duygusal bakımdan istismar edilmiş insanlara hizmet sunmaktadır. Bu belediyecilikte, sokak çocuklarına, madde bağımlılarına, alkol ve bağımlılık nedeniyle kendine ve çevresine zarar verme riski bulunan kişilere de özel hizmetler verilmektedir. Bu hizmetlerin yanı sıra, göçle birlikte büyük şehirlere yerleşen ve şehir yaşamına uyum sağlamada zorluk çeken gruplara da özel destek sağlanmaktadır. Suç işleme eğilimi veya suç işlemiş olan çocuklara ve yetişkin insanlara yönelik faaliyetler, sosyal belediyecilikte yerel yönetim görevleri içinde yer almaktadır. Sosyal belediyecilikte görülen bu hizmetlerin bütünü SHÇEK (Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu) müdürlükleri ile iş birliğiyle yürütülmektedir (Küçük, 2018: 213).

3.4. Belediyelerin Sosyo-Kültürel Hizmetleri

Kanun anayasal düzlemde, belediyelere çok önemli ve çeşitli sosyal hizmet görevleri vermekte ve hizmetlerin verilmesi ile ilgili esasları düzenlemektedir. 5393 sayılı Belediye Kanunu, belediyeyi yerel halkın tüm ihtiyaçlarının muhatabı olarak görüp yetkilendirmektedir. 1980’lerde Büyükşehir belediye modeli yerel yönetimler içine dâhil edildikten sonra, Türkiye’de Büyükşehir belediyelerinde sosyal belediyecilik uygulamaları görülmektedir. Belediyelerin uygulamaları, sosyo-kültürel faaliyetlerde yoğunlaşırken, toplumun dezavantajlı gruplarına doğru yol izlemektedir. 2000’li senelerde de 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu ile belediyelere, sosyal yardımlar ve hizmet alanında oldukça geniş yetki verilerek, yelpaze daha çok genişlemiştir. Toplum refahının artması için yerel yönetimler ile beraber Sivil Toplum Kuruluşları önemli sorumluluklar üstlenmektedir (Küçük, 2018: 199).

Belediyelerin sosyo-kültürel hizmetlerini belediyeçilik anlayışı ile gerçekleştirmeleri; kent kültürü ve kimliğinin gelişiminde ve geleceğe aktarılmasında önemli olmaktadır. Bu açıdan, belediyelerin gerçekleştirdiği sosyo-kültürel hizmetler kentlerin gelişmiş vizyonunda büyük bir pay sahibi olmaktadır. Belediyelerin sağladığı hizmetler neticesinde; tarihsel bilinç, gelenek ve görenekler, halk tarafından bölgeye yüklenen anlam gelişmektedir. Belediyenin ekonomik, politik ve yerel yönetim anlayışının geliştirdiği hizmetler halk için benzersiz bir alan olmaktadır(Güler ve Şahnagıl, Güler, 2016: 94)

Belediyelerin, gerçekleştirdiği hizmetlerin başarılı olmasında, kent kültürü ve kimliğinin oluşturulması etkili olmaktadır. Bölgenin kültürel özellikleri göz önüne alındığında, nüfusun kültürel yapısına uygun şekilde geliştirilen sosyo-kültürel politikalar belediyeler için uygulama noktasında önemli kolaylık sağlamaktadır. Belediyelerin oluşturduğu kültürel hizmetler, insanların yerel yönetimlerin kültürel, sosyal ve fiziksel yüzünü geliştirmeyi sağlamaktadır. Sosyo-kültürel hizmetlerin gelişmesinde yeni gelişen görüş, proje, program ve temel olarak işlev gören kurumsal yapı önemli bir rol üstlenmektedir. Yeni gelişen uygulamalar, sağlanan hizmetlere dair sunulan kalite standardını artırmaktadır. Belediyelerin sağladığı hizmetlerde kalite yükseldikçe belediyeler başta olarak yerel yönetimlere bağlı insanlarda aidiyet seviyesi yükselmektedir (Güler ve Şahnagıl, Güler, 2016: 45).

3.5. Belediyelerde Sosyo-Kültürel Hizmetlerde Sivil Toplum Kuruluşlarının Rolü

Belediyeler, Sivil Toplum Kuruluşlarının tam aksine devletin bir unsurunu oluşturmaktadır. Sosyo-kültürel hizmetler; sadece devletin bir aracı olan belediyeler tarafından verilmesi çok mümkün olmamaktadır. Bundan dolayı Sivil Toplum Kuruluşlarının içinde bulunmadığı sosyo-kültürel projelerin varlığı, toplumsal kabul bakımından eksik kalmaktadır. Öyle ki, belediyeler ve STK'lar sosyo-kültürel hizmetlerde süreklilik ve etkinlik sağlamada projeler gerçekleştirebilir. Belediyeler, sivil toplum kuruluşlarıyla beraber hareket ederek kültürel faaliyetlerini artırmaktadır. Gelişen şartlarla beraber belediyelerin, STK'lara öncülük yaptığı, alt yapı hizmetlerini sunduğu ve toplumun kendisini ifade ettiği bir kültürel hayat hedeflemelidir. Yalnız STK'lar tarafından gerçekleştirilen hizmetlerde, her kesimden düşünür, araştırmacı ve kültür adamının faaliyetlere katılması önemsenmektedir. Böylece, belediyelerin, bir süre boyunca sosyo-kültürel hizmetlere örneklik etmesi, koordinasyon görevini gerçekleştirmesi gerekmektedir. Bu ifadeler doğrultusunda belediyelerin direkt kültürel hizmet vermesi yerine, fırsat ve uygun şartlar sunması daha doğru bir anlayış olmaktadır (Akdoğan, 2003: 280).

Belediyeler, bölge halkının taleplerinde merkez yönetimlere oranla daha fazla bilgiye sahip olmakta ve STK'larla iş birliği yapmaktadır. Bundan dolayı belediyelerin bütün sivil kesimle iş birliğinde bulunması, sosyo-kültür hizmetlerde önemli bir adım sayılmaktadır. STK'lar demokratik siyaset içinde ana unsur olmakta ve belediyelerin karar alma sürecinde etkin rol alabilir. Sonuç olarak belediye ve STK'lar arasında gelişen iş birliği ile toplum daha etkili sosyo-kültürel imkanlardan faydalanmaktadır (Kaypak ve Bimay, 2017: 176).

Sivil Toplum Kuruluşları, halk katılımının büyük oranda sağlanması adına belediyeler ile ortak projelerde çalışmaktadır. Belediyeler, meslek kuruluşu, sendika, kooperatif, dernek ve gönüllü kuruluşlarla ortak kültürel hizmetler yürütmektedir. STK ve belediyelerin ortak projeleri şöyle sıralanabilir; spor sahası kazandırma, temiz şehir, cam, ilaç ve şişe toplama vb. kampanyalara sık sık başvurmaktadır. Böylece belediyelerin yapısında da değişim gerektiren yeni yönetim algısı, STK'larla birlikte katılımcı demokrasiyi güçlü hale getirmektedir. Devlet değişikliğine bağlı olan belediyeler, STK'lar ile ortaklaşa projeler gerçekleştirerek karşılıklı tecrübelerden yararlanmaktadır. STK'ların fikirlerinin alınması, STK aktörlerinin katılımları ortak uygulamalarda gerekli duruma gelmektedir (Es ve Başatlı, 2006: 60).

4. SONUÇ

Sonuç olarak; belediyelerin ve Sivil Toplum Kuruluşlarının, sosyal politikaların uygulanmasında görevleri ve yetkileri artırılmalıdır. Çünkü belediyeler ve STK'lar merkezi yönetimlere göre bölge halkının ihtiyaçlarına etkin, hızlı ve verimli bir biçimde cevap vermektedir. Merkezi yönetimlerin gerçekleştirdiği politikalar tek tip olacağından dolayı yerelin sorunlarına gerektiği şekilde çözüm bulamayıp cevap veremeyecektir. Yerel yönetimlerin Sivil Toplum Kuruluşları ile beraber ortak çalışma yürütmeleri durumunda bölge halkının her sorununa ve ihtiyacına en etkili şekilde cevap verilmektedir.

Bu nedenle; belediye ve STK'ların yerelin isteklerine karşılık verebilmesi için daha fazla birlikte çalışma ve mali kaynağa sahip olması önemlidir.

Sosyo-kültürel hizmetlerin sağlanmasında belediye ve STK'ların rolünün artırılmasında fayda görülmektedir. Küreselleşmenin devlet yapısını değiştirdiği görülürken, devlet faktörü hizmet sunuma noktasında tek belirleyici unsur olmaktan çıkmıştır. Gün geçtikçe sosyal hizmetlerin neler olduğu ve kim tarafından hangi düzeyde gerçekleşmesi gerektiği tartışılmaktadır. Diğer bir sorun ise, sosyal belediyeciliğin hayata müdahale etme şekli ve STK'ların çalışmalarda aldığı sorumlulukların tespit edilememesi olmaktadır. Bu karmaşıklığın giderilmesi için, belediyelerin, sosyal belediyecilik dahilinde merkezi yönetimlerin sağladığı mali kaynakları tahsis etmesi gerekmektedir. Böylece belediyeler ve STK'lar tarafından eşgüdüm problemi çözülmeli ve bölgenin sosyal doku incelemesi sağlam bilgilere göre şekillenmelidir.

Yerel yönetimlerin, sosyal politikaların sağlanmasında kamu hizmeti görevi çerçevesinde merkezi idarelerin bölgesel seviyede temsilcisi rolünü üstlenmektedir. Bundan dolayı yerel yönetimler genel olarak sosyal politikaların konusuna dahil olan alanda etkinliklerini sürdürmüştür. Merkezi yönetim adına sosyal politikaların uygulanmasında önemli olan yerel yönetimler gerek duyulan hizmetlere bölgesel seviyede etkinlik sağlayamamaktadır. Bu sebeple belediyeler, merkezi yönetimin sağladığı kaynaklarla sosyal politikalarını hayata geçirmek için çalışmaktadır. Yerel yönetimlerin, mali özerkliği söz konusu olduğunda merkezi yönetimin sağladığı kaynaklara bağımlılıktan kurtulup, hizmette yerelin ihtiyacına öncelik tanınmalıdır. Yalnız merkezi yönetimler, belediyelere kaynak sağladığı müddetçe merkezi yönetimlerin taleplerine öncelik verilmektedir. Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı bahsedilen durumu azaltmak ve belediyelere idari ve mali özerkliğin sağlanması için oluşturulmuştur. Türkiye devleti, bu şartları kabul etmesine rağmen ülke birliği ve bütünlüğünün korunması adına bazı maddeleri çekince ile karşılanmıştır. Yoksul halk için sosyal belediyecilik anlayışı, kente tutunmayı, hayatta kalmayı ve geçinmeyi ifade eder. Türkiye'de yoksulluk oranını azaltma durumunda önemli bir hizmet sahasını belirten sosyal belediyecilik pek etkin olamamaktadır. Sosyal belediyeciliğin temel ihtiyaçlardan; konut, eğitim, istihdam, sağlık ile sosyal yardıma toptan ve kalıcı çözümler bulamadığı ortadadır. Küçük gelir desteklerinin yoksul insanlar için hayati olduğu bilinmeli ve belediyelerle STK'lar ortak çalışma yürütmelidir. Sosyal belediyecilik yaklaşımının toplumsal talep görmesi, insanların sosyo-kültürel çalışmalara olan ihtiyaçlarını göstermesi bakımından manidar olmaktadır. Bu bağlamda yapılacak olan; STK ve belediyelerin ortak çalışması sonucunda tespit edilecek başlıklarda yerel halka çeşitli yardımlarda bulunmaları olmalıdır. Bu başlıklar; çocuklar, yetişkinler, kente göç eden kitleler, bağımlı ve duygusal istismara uğrayanlar gibi bölge halkı niteliklerine göre çeşitlendirilmelidir. STK'ların belediyelerin desteğini alarak sosyo-kültürel çalışmalarını devamlı hale getirmesi gerekmektedir.

Merkezi yönetimlerin halktan uzaklığı dikkate alınır, merkezi yönetim tarafından sağlanan hizmetler de bütünleştirici ve hızlı olmamaktadır. STK ve belediyelerin bölge ihtiyaçlarını analiz etmeleri gerekmekte ve ihtiyaç duyulan sosyo-kültürel hizmetlere birlikte karşılık verebilmelidir. Belediyelerin sağlayacağı hizmetler, bütünleştirici politikalar üzerine olup toplumu bir arada tutacaktır. Sivil Toplum Kuruluşların daha etkili olduğu ve devlet kurumlarının dâhil edildiği sosyo-kültürel hizmet yönetiminin şekillenmesi gerekmektedir. Bu konu içinde en büyük görev yerel yönetim birimlerinden en çok belediyelere düşmektedir. Belediyelere daha fazla inisiyatif verilmesi, belediyeler ile valilikler arasında eşgüdüm geliştirilmesi ve belediyelerin artan hizmetlerine ek bütçenin tahsis edilmesi gerekir. Bölge ihtiyaçlarının doğru ve hızlı bir şekilde belirlenmesi ve hizmetlerin aracı olmaksızın sunulması gerektiği düşüncesi, belediyelerin kamu hizmetleri vermesi sürecinde sorumluluğunu artmıştır. Türkiye'de kamu yönetimi reformlarının uzantısı olan yasal düzenlemelerin getirmiş olduğu yeniliklerle yerel yönetimlerin ve Sivil Toplum Kuruluşlarının sosyal sorumluluk sahasında önemli görev ve yetkileri bulunmaktadır. Büyükşehir belediyeleri başta olmak üzere birçok belediyenin sosyal belediyecilik alanında faaliyetleri ivme kazanmaktadır. Sosyal belediyeciliğin STK'lar ile beraber gelişmesi sosyal hizmetlerin sunulması daha etkili olacaktır. Bundan dolayı ülkemizde STK'ların bürokratik ve yerel yönetimler içerisinde görevleri daha da genişletilmelidir.

Ülkemizde birden fazla alanda görüldüğü gibi sosyal belediyecilik çalışmalarında önemli eksikliklerin başında veri tabanının bulunmaması gelmektedir. Bundan dolayı sağlanan hizmetler genel olarak yönetici tercihlerini, diğer belediye uygulamalarını ya da tahminleri dayanak almaktadır. Veri tabanı

bulunmaması, bölgenin özelliğinin ve ihtiyaçlarının tespit edilmesinde ve hizmet etkinliği değerlendirilmesi hususunda hata oranını artırmaktadır. Yerel veri tabanının oluşturulması ve bulguların paylaşılması hem politikada başarıyı hem denetimin sağlanmasını hem katılım oranını hem de akademik çalışmalarda ihtiyaç duyulan nesnel verileri kolaylaştıracaktır.

Belediye tarafından düzenlenen yerel etkinliklerin, kültür çalışmalarının, çeşitli sosyal yardımların bölgenin gelişimine doğrudan katkı sağladığı bilinmektedir. Ancak sağlanan hizmetlerin, tam anlamıyla gerektiği kadar yapılmadığı düşünülmektedir. Bu çerçevede yerel yönetimler, hizmet sağlanan bölge halkının etkinliğini artırmak için sosyal medya araçlarını aktif kullanmaya başlamalıdır. Dünyada genel olarak yakın zaman içinde birçok belediye başta YouTube ve Instagram gibi video ve fotoğraf paylaşımının sağlandığı siteleri kullandığı görülmektedir. Böylece belediyelerin sağladığı hizmetleri duyurmak açısından, sosyal medya kullanımı çok önemli ve günümüz şartlarında vazgeçilmez olmaktadır. Ancak sosyo-kültürel hizmetlerin sağlanmasını ve bu hizmetlerin geliştirilmesini bu alandan daha çok yararlanarak gerçekleştirebilmelidir. Bunun için belediyenin kurumsal medya politikasını belirlenmesinde sosyo-kültürel hizmetlerin sağlanmasına yönelik çabaların daha çok dikkate alınması gerekmektedir.

KAYNAKÇA

- AKÇADAĞ, E. (2010), *Avrupa Birliği Sürecinde Kamu Diplomasisi Faaliyetlerinde Sivil Toplum Kuruluşlarının Rolü, Politika Dergisi*, 1-15.
- AKDOĞAN, Y. (2003), *Sosyal Belediyeciliğin Tanımı ve İşlevleri, Yerel Yönetimler Reformu ve Belediyelerin Yeniden Yapılanma*, İstanbul: İlke Yayıncılık.
- Ankara Ticaret Odası, (2004), *AB Kapısında Sivil Toplum Dosyası*, Ankara.
- AYGEN, M. (2014), Sosyal Belediyecilik Üzerine Bir İnceleme: Elazığ Belediyesi Örneği, *Harput Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 173-192.
- ÇELİK, A. (2014), *Sosyal Belediyecilik Anlayışı: Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesi Örneği*, Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 16(1), 1-20.
- ES, M. ve BAŞATLI, A. (2006), *STK'ların Yerel Yönetimlere Etkisi*, Yerel Siyaset Dergisi, 7, 45-76.
- GENÇ, Y. (2009), *Yerel Yönetimler ve Sosyal Hizmet Uygulamaları*, Kamuda Sosyal Politika Dergisi, 9, 60-67,
- GÜLER, T. ve ŞAHNAGIL, S. Güler, H. (2016), *Kent Kimliğinin Oluşturulmasında Kültürel Unsurların Önemi: Balıkesir Üzerine Bir İnceleme*. Paradoks Ekonomi, Sosyoloji ve Politika Dergisi, 11(3), 83-104
- GÜNDÜZÖZ, İ. (2012), *Küreselleşme Çerçevesinde Türkiye'de Sivil Toplum ve Belediye İlişkileri*, Türk İdare Dergisi, 474, 143-169.
- KARABAĞ, S. (2002), *Mekânın Siyasallaşması*, Ankara: Nobel Yayınları.
- KAYPAK, Ş. ve BİMAY, M. (2017), *Yerel Yönetimler Karar Verme Sürecine Sivil Toplum Kuruluşlarının Katılımı: Batman Örneği*, Batman Üniversitesi Yaşam Bilimleri Dergisi, 7(1), 165-178.
- KÜÇÜK, H. (2018). *Türkiye'de Merkezi Yönetim ve Yerel Yönetim İlişkisinde Sosyal Politikalar Üzerine Karşılaştırmalı Bir Değerlendirme: Kadıköy Belediyesi ve Esenler Belediyesi Örneği*, Balkan Sosyal Bilimler Dergisi, 7(14), 198-217.
- MUTLU, A. (2006), *Yerel Yönetimler ve Sivil Toplum Örgütleri Etkileşimi Bakımından Yeni Belediye Yasasının Değerlendirilmesi*, Yerel Yönetim ve Denetim, 11(2), 25-31.
- ORHAN, K. ARSLAN H. ve ETİ, S. (2017), *Belediyelerde Sosyal Politika Uygulamaları ve Pendik Belediyesi Örneği*, OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi, 7(12), 119-144.
- ÖRENÇ, A. (2015), *Belediyelerin Eğitim Alanındaki Sosyal Hizmetleri (Şişli Belediye Örneği)*, ABMYO Dergisi, 37, 15-32.